

Oikeusministeriö

Sisäministeriön vastaus oikeusministeriön lausuntopyyntöön VN/27452/2020 Viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemukset julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen

Sisäministeriö lähettää lausuntonsa/vastaukset oikeusministeriölle VAHVA-asianhallintajärjestelmästä, koska sisäministeriöllä ei ole käytössä lausuntopalvelu.fi.

Sisäministeriön vastauksia varten on kuultu ministeriön osastojen ja erillisten yksiköiden näkemyksiä. Kuten oikeusministeriön lähettämän kyselyn johdannossa todetaan, julkisuuslain toimivuutta on tarkasteltu kokonaisuutena viimeksi vuosituhaten alussa. Sääntelyyn liittyy erilaisia uudistamistarpeita ja myös toimintaympäristö on sisäministeriön hallinnonalalla muuttunut. Taustaksi julkisuuslain ajantasaistyöryhmän työlle ja kehittämistarpeiden arviointia varten näissä vastauksissa esitetään myös huomiota julkisuuslain soveltamiseen nimenomaan turvallisuussektorin näkökulmasta.

1. Toteutuuko julkisuusperiaate asiamukaisella tavalla? Jos ei, niin mitkä ovat nähdäkseen toteutumisen keskeisimmät esteet?

Sisäministeriö toteuttaa julkisuusperiaatetta sekä avoimella ja aktiivisella viestinnällä että vastaamalla vuosittain satoihin erilaisiin tieto- ja asiakirjapyyntöihin. Julkisuusperiaatteen toteutumiselle ei ole yleisemmin havaittu esteitä ja kansalaisen ja median kannalta julkisuusperiaatetta pystytään toteuttamaan kokonaiskuvassa riittävässä määrin.

Julkisuusperiaatteen toteutumisen esteenä on yksittäistapauksissa voitu nähdä salassapidon ylikorostamista, jos virkamiehen osaamisessa on ollut puutteita tai asiayhteyteen on liittynyt erityistä varovaisuutta vaativia seikkoja. Sisäministeriössä on myös havaittu joidenkin hallinnonalan virastojen tapa ”ylileimata” asiakirjoja kokonaisuudessaan, mikä käytännössä voi vaikeuttaa sisäministeriössä julkisuusperiaatteen sujuvaa toteuttamista. Toisaalta on asiakokonaisuuksia, jotka tuleekin voida salata kategorisesti.

Suomen turvallisuusympäristö on epävakaa ja tietoja kerätään Suomen viranomaisten varautumisesta ja suorituskyvystä. Kun kansallinen turvallisuus otetaan huomioon, on tietoa, joka ei ole suomalaisille salattavaa, joillekin muille tahoille kyllä. Turvallisuusympäristöä koskevia ajankohtaisia näkökulmia tulee hyvin esiin muun muassa Suojelupoliisin vuosikirja 2020 -julkaisusta [Vuosikirja - Suojelupoliisi \(supo.fi\)](#) ja Kansallisen turvallisuuden 2020 katsauksesta [Kansallisen turvallisuuden katsaus 2020 \(supo.fi\)](#).

Turvallisuusviranomaisten suojattavan intressin salassapitoa saattavaa käytännössä rapauttaa vähin erin esimerkiksi tietojenluovutus päätösten jatkuva arviointi oikeudessa, mikäli tietoja ei luovuteta tai luovutetaan osittain. Sisäministeriössä on tunnistettu asiakokonaisuuksia, jotka tulee voida salata kategorisesti ilman, että niitä osinkaan avataan ja jotka poikkeavat julkisuusperiaatteesta ja joissa on kyse kansallisen turvallisuuden huomioon ottamisesta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

295 480 171
358 295 480 171

916 044 635
+358 9 160 44635

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

2. Liittyykö julkisuuslain säännösten käytännön toimivuuteen (esim. asiakirjan käsite, asiakirjan julkiseksi tulemisen ajankohta) haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Asianhallintajärjestelmät

Valtioneuvostossa on käytössä yhteinen asianhallintajärjestelmä VAHVA, jonka käyttöönoton yhteydessä joudutaan omaksuma ministeriöiden päivittäiseen työhön täysin uudenlaista terminologiaa ja uusia sisäisiä toimintatapoja. Tämä saattaa vaikeuttaa julkisuuslain säännösten käytännön soveltamista. VAHVA-asianhallintajärjestelmän kyvykkyyksien kehittyminen tulevaisuudessa varmasti tukee toimintaa, mutta se vie vielä jonkin verran aikaa. Sisäministeriö on liittynyt VAHVA:n käyttäjäksi kevään 2021 aikana.

Laajat tietopyynnöt

Sisäministeriön osastoilla on havaittu haasteita hyvin laajojen ja täsmentämättömien tietopyyntöjen käsittelyssä. Tietopyyntöihin vastaamisessa on ollut haasteita myös silloin, kun osa asiakirjoista on jo siirretty Kansallisarkistoon.

Arkistolainsäädäntö ja sisäisen työskentelyn asiakirjat

Julkisuuslain käytännön toimivuudessa on ollut haasteita lain 5 §:n, 6 §:n ja myös 31 §:n soveltamisessa.

Julkisuuslain 5 §:n 4 momentin säännös, jossa viitataan arkistolainsäädäntöön, on aika ajoin ollut ongelmallinen käytännön soveltamisessa, koska arkistointivelvoite ei ehkä ole kaikilta osin täysin selkeä ministeriön asiantuntijoille. Eli osin on epäselvää, mitkä kaikki ovat tällaisia julkisuuslain 5 § 4 momentissa tarkoitettuja arkistoon liitettäviä asiakirjoja, joihin julkisuuslakia sovellettaisiin tai mikä on sisäistä työskentelyä varten laadittua ja jää julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkiksi lainsäädäntöhankkeissa laaditaan lukuisia asiakirjoja itse hankkeen, ei välttämättä yhden viranomaisen, sisäistä työskentelyä varten. Tämä ei välttämättä liity niinkään julkisuuslain säännöksen epäselvyyteen tai tulkinnanvaraisuuteen, vaan siihen, miten säännöstä tulisi (yhdenmukaisesti) viranomaisissa käytännössä soveltaa.

Tältä osin olisi selkeytettävä sitä, että viranomaisten sisäinen tai viranomaisten välinen asian valmistelun aikainen viestinvaihto kuten sähköpostit eivät ole viranomaisen asiakirjoja muussa kuin siinä tapauksessa, että viranomainen liittää tietyt kriteerit omaavat sähköpostit asiankäsittelyjärjestelmäänsä, jota kautta ne siirtyvät aikanaan arkistoon.

Virkamiesvalmistelussa tarvitaan myös erilaisten vaihtoehtojen alustavaa miettimistä ja ajatusten vaihtoa ilman, että kaikkea aineistoa arkistoidaan ja että se tulee jossain vaiheessa julkiseksi. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi konsultatiivisia ja keskustelun luonteisia sähköposteja, jotka rinnastuvat skype- viestintään, puhelinkeskusteluihin tai kokousten yhteydessä käytyihin vapaamuotoisiin keskusteluihin valmistelijoiden kesken. Käytännössä ei saa myöskään muodostua tilanteita, joissa virkamiehen sähköposteja jälkikäteen pidetään julkisina asiakirjoina, vaikka viestinnän luottamuksellisuutta on ollut keskustelua käytäessä lähtökohtana. Tämä kuuluu osaltaan virkamiehen oikeusturvaan julkisuuslakia sovellettaessa.

Viranomaisten välinen tiedonvaihto ja ministeriön asema

Käytännön soveltamisessa haasteita on koettu julkisuuslain 17 §:n toimivuudessa, kun salassapitoperusteita ja vahinkoedellytyslausekkeita sovelletaan tapauskohtaisesti ja julkisuuslain 29 §:n sääntelyssä koskien salassa pidettävien tietojen antamista toiselle viranomaiselle. Tähän liittyy myös kysymys ministeriön omasta tiedonsaantioikeudesta seuraavalla tavalla:

Perustuslain 68 §:n mukaan kukin ministeriö vastaa toimialallaan valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelusta ja hallinnon asianmukaisesta toiminnasta. Sisäministeriö ohjaa ja valvoo hallinnonalan toimintaa ja tässä tarkoituksessa sisäministeriöllä on viranomaisena oikeus saada tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista varten alaisen hallinnon viranomaiselta. Sisäministeriön tehtäviin sisältyy myös hallinnonalan tilannekuvan muodostaminen eri asioista (ml. operatiivinen tilannekuva).

Sisäministeriön hallinnonalaan liittyvä erityislainsäädäntö määrittelee tiedon luovuttamisen edellytyksistä tarkasti ja keskeistä on se, että salassa pidettäviä tietoja luovutettaessa, tiedonluovutuksella on oltava tietty peruste / käyttötarkoitus (esimerkiksi rahanpesun estäminen ja selvittäminen laissa rahanpesun

selvittelykeskuksesta). Joissakin tapauksissa on kyseenalaistettu se, onko ministeriöllä erityislain perusteella sellaista oikeutta, jolla käyttötarkoituksen voisi perustella. Ja voidaan myös esittää kysymys, pitääkö ministeriön tiedonsaantioikeuteen soveltaa erityislainsäädännön säännöksiä, jotka kuitenkin on annettu eri viranomaisten välisen toiminnan edellytyksiä varten.

Julkisuuslaki määrittelee salassa pidettävät tiedot. Laissa säädetään myös salassa pidettävän tiedon antamisesta/luovuttamisesta. Käytännön tilanteissa julkisuuslain tulkinnan avulla ei ole kuitenkaan yksiselitteisesti pystytty ottamaan kantaa siihen, että ministeriöllä olisi oikeus tiettyjen - esimerkiksi henkilötietojen - saamiseen tehtävänsä hoitamiseksi.

Soveltamiskäytännössä ja tarvittaessa julkisuuslakia tarkistamalla olisi huolehdittava ohjaavan ministeriön tiedonsaannista hallinnonalaltaan kaikissa olosuhteissa ja ministeriön tehtäviä varten riippumatta sektori- tai toimialakohtaisista tietojenluovutussäännöksistä ja salassa pidosta. Tämä on tärkeää ja välttämätöntä siitä huolimatta, että tietojen luovuttamisen sallittavuuteen vaikuttaisi muiden tahojen osalta kenelle tai mille taholle ja mitä tarkoitusta varten tieto luovutetaan.

3. Oletteko havainneet julkisuuslain yksittäisissä säännöksissä tai rakenteessa epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta, jotka vaikeuttavat olennaisesti säännösten soveltamista? Nimetkää ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja kuvatkaa havaintoa tarkemmin.

Tulkinnanvaraisuutta on sisäministeriön osastoilla havaittu julkisuuslain 19 §:ssä, jossa säädetään viranomaisen tiedonantovelvollisuudesta keskeneräisissä asioissa sekä lain 20 §:ssä, jossa säädetään viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa.

Salassapitoa koskevan julkisuuslain 24 §:n vahinkoedellytyslausekkeissa on nähty tulkinnanvaraisuutta eikä sääntely suojattavan intressin kannalta välttämättä ole yhdenmukaista. Esimerkiksi julkisuuslain 24 § 1 momentin 8) kohdan sääntelyä poikkeusoloihin varautumista koskevien tietojen antamisesta tulisi tarkistaa 7) kohdan turvajärjestelyjä, 9) kohdan valtioturvallisuutta ja 10) kohdan maanpuolustusta koskevien tietojen antamista koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla siten, että tietojen antaminen edellyttäisi sen ilmeisyyttä, ettei tietojen antaminen vaaranna poikkeusoloihin varautumista.

Nyt julkisuuslain 24 § 1 momentin 8) kohdan mukaisia tietoja koskee julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös, vaikka säännökseen kuuluisi asian luonteen vuoksi selkeästi salassapito-olettamaan perustuva salassapitosäännös.

Vertailua havainnollistaa se, että mainitussa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10) kohdassa säädetään salassa pidettäväksi asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua.

Nykyisellään tietojen luovuttamista koskevat aikamääräykset julkisuuslain 14 §:ssä mahdollistavat viranomaiseen kohdistuvan hybridivaikuttamisen ja viranomaisen toiminnan lomaannuttamisen. Tämä saattaa konkretisoida esimerkiksi useilla samanaikaisilla laajoilla tietopyynnöillä, joihin vastaamiseen ja joiden käsittelyyn viranomaisilla kuitenkin on rajalliset resurssit. Valmistelijoiden, esittelijävirkamiesten sekä muiden asiantuntijoiden työpanosta tarvitaan käytännössä aina sellaisiin tietopyyntöihin vastaamisessa, joissa pitää tapauskohtaisesti arvioida myös salassapitoa. Tietopyyntöjä on voitava priorisoida ja aikarajojen ei tulisi ruuhkatilanteissa olla ehdottomia. Tietopyynnöt, joiden tarkoituksena nähdään olevan aiheuttaa haittaa ja vahinkoa viranomaiselle, tulisi voida katsoa shikaaneiksi ja viranomaisessa tulisi voida toimia sen mukaisesti.

4. Ovatko digitalisaatio, muuttuneet tiedonkäsittelytavat tai muut muutokset toimintaympäristössä aiheuttaneet haasteita julkisuuslain soveltamisessa tai julkisuusperiaatteen toteutumisessa? Jos ovat, niin kuvatkaa näitä muutoksia ja sitä, miten ne vaikuttavat lain soveltamiseen?

Digitalisaatio mahdollistaa helposti järjestelmällisen hybridivaikuttamisen ja hallinnon lomaannuttamisen mahdollistamalla laajojen tietopyyntöjen tekemisen laajoista tietomassoista. Tähän liittyen salassapidon arviointi

voi muodostua vaikeaksi ja tietopyyntöön vastaamisesta vastuussa olevalla virkamiehen oma oikeusturva asian ratkaisijana voi vaarantua.

5. Liittyykö julkisuuslain ja henkilötietojen suoja koskevien sekä niitä yhteensovittavien (JulkL 16.3 §) säännösten tulkittamiseen mielestänne haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa kokemaanne epäselvyyttä tai epäkohtaa mahdollisimman tarkasti.

Sisäministeriö ei ole omassa toiminnassaan kohdannut erityisiä haasteita julkisuuslain ja henkilötietojen suoja koskevien säännösten yhteensovittamisessa, koska toiminnassa käsiteltävien henkilötietojen määrä on rajallinen ja keskittyy henkilöstöhallintoon. Sen sijaan sisäministeriön hallinnonalalla, virastoissa ja laitoksissa, henkilötietojen käsittelyn laajuus ja merkittävyys sekä operatiivisessa että hallinnollisessa toiminnassa on huomattava.

Sisäministeriö osallistui työryhmän jäsenenä 1.9.2019 voimaan tulleen kansallisen tietosuojalain valmisteluun EU:n tietosuojauudistuksen yhteydessä. Henkilötietolainsäädännön ja julkisuuslain yhteensovittaminen uudella tavalla säädöstasolla ei tuolloin TATTI-työryhmän pyrkimyksistä huolimatta onnistunut. Työryhmässä ei saavutettu yhteisymmärrystä siitä, kuinka julkisuuslain säännösten nykyaikaistaminen tietosuojauudistuksen yhteydessä olisi toteutettu.

Käytännössä jo aikaisemman henkilötietolain ja julkisuuslain suhde ja soveltaminen oli ohjeistuksesta ja ratkaisukäytännöstä huolimatta ajoittain muodostunut ongelmalliseksi. EU:n tietosuojauudistuksen yhteydessä soveltamisesta vaikuttaa tulleen ennakoituakin mutkikkaampaa ja julkisuuslain ja tietosuojalainsäädännön yhteensovittamiseen liittyvä epävarmuus on selkeästi kasvanut. Tietosuoja-, julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö ovat virkamiesten työssään tarvitsemia perussäännöksiä, joissa yhtenäinen soveltamiskäytäntö ja säännösten selkeys ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tarve lainsäädännön selkiyttämiseen tältä osin on ilmeinen.

Sisäministeriön hallinnonalalla käsiteltävät henkilötiedot ovat eri perusteilla hyvin suurelta osin salassa pidettäviä, mikä asettaa vaatimuksia myös tietojen luovuttamiseen. Henkilötietojen suojan ja julkisuuslain salassapitosäännösten kannalta ajantasaimuustyöryhmässä olisi perusteltua selkeyttää lainsäädäntöä siltä osin, että kun viranomaisella on oikeus saada salassa pidettäviä tietoja, tiedonsaantioikeuden sellaisenaan tulee kattaa myös tietoaineistoon sisältyvät henkilötiedot. Kun viranomaisella on oikeus saada salassa pidettävät tiedot, tämä oikeus kattaa automaattisesti myös aineistoon sisältyvät henkilötiedot. Julkisuuslain salassapitosäännökset vaikuttavat myös henkilötietojen käsittelyyn ja suojaamiseen.

6. Oletteko havainneet tiedon pyytäjien oikeusturvaan tai noudatettavaan menettelysäännöksiin liittyviä epäkohtia? Kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Tiedonpyytäjän oikeusturvaan ja noudatettavaan menettelysäännöksiin liittyy valtioneuvoston tasolla epäkohtia tilanteissa, joissa henkilö pyytää tietoja tai asiakirjoja usealta eri ministeriöltä. Ei ole vakiintunutta toimintatapaa siinä, kuinka vastaus kootaan tai sen antamista koordinoidaan. Näitä tilanteita ja tietopyyntöjä sisäministeriö on käynyt valtioneuvoston hallintoyksikön kanssa läpi mutta käytännössä tilanteet ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Vaikka kysymys 6. koskee tiedon pyytäjien oikeusturvaa, sisäministeriö haluaa tässä yhteydessä tuoda esille, että julkisuuslain soveltaminen liittyy myös lakia soveltavien virkahenkilöiden oikeusturvaan. Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntöä sovelletaan viranomaisissa virkavastuulla.

7. Minkälaisia toimia organisaationne jokapäiväisessä työssä on tehty julkisuusperiaatteen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi?

Sisäministeriössä asiakirjajulkisuus ja tietosuoja ovat osa uusien virkamiesten perehdyttämistä ja henkilöstön asiantuntemusta näissä kysymyksissä myös jatkuvasti kehitetään koulutuksella ja eri työryhmissä kuten säädösvalmistelun ja laillisuusvalvonnan kehittämistyöryhmissä.

Esimerkiksi julkisuuslain soveltamiseen liittyvän uuden oikeuskäytännön merkitys ja vaikutus ministeriön oman toiminnan kannalta arvioidaan ja ohjeistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tässäkin sisäministeriö tekee tiivistä yhteistyötä asiantuntijoiden kesken ministeriön sisällä ja myös valtioneuvoston tasolla.

Osastojen asiantuntijoiden käsitys on, että sisäministeriössä pidetään huolta hyvästä toimintakulttuurista julkisuusperiaatteen toteutumisen varmistamiseksi.

Sisäministeriön osastot ovat olleet tyytyväisiä siitä, että osastot saavat tarvittaessa julkisuuslain soveltamisessa neuvontaa oman organisaation sisältä. Sisäministeriössä hallinto- ja kehittämissosaston oikeudellinen tuki -yksikön yhtenä tehtävänä on keskitetysti avustaa ja neuvoo osastoja julkisuuslain soveltamisessa.

8. Koetteko, että julkisuusperiaatteen toteuttaminen ja julkisuuslain toimeenpano on resursoitu organisaatiossanne riittävällä tavalla? Onko organisaatiossanne riittävä ja ajantasainen osaaminen lain soveltamisesta?

Sisäministeriön osastoilla julkisuuslain kanssa tekemisissä olevat virkamiehet tuntevat lain peruseriaatteet hyvin, mutta usein on noussut tarve myös saada tukea erikoisempien kysymysten osalta ministeriön oikeudellisen tuen yksiköltä. Ja vaikka sisäministeriön tasolla osaamista löytyy, ministeriön organisaatioyksiköissä osaamista on vaihtelevasti, koska julkisuus- ja salassapitosäännösten osaaminen tulee yleensä kokemuksen kautta.

Vaikuttaa siltä, että julkisuuslaki on osalle soveltajista haasteellinen ja julkisuuslakikoulutusta myös toivotaan säännöllisesti järjestettäväksi.

Sisäministeriössä on myös esitetty näkemys, että nykyisillä julkisuuslain säännöksillä ja velvoitteilla resursointi ei ole riittävää (esim. aikarajat tietojen luovutukseen) eikä resursointi kuitenkaan yksin ratkaise virkamiehen oikeusturvaan liittyviä ongelmia tietopyyntöihin vastaamisessa.

9. Mitkä ovat julkisuuslain kiireisimmät muutostarpeet? Mainitkaa enintään kolme tärkeintä.

Selkeänä ja aikaisemminkin kiirehdittynä muutostarpeena julkisuuslaissa sisäministeriö pitää julkisuuslain 31 §:n tarkistamista. Julkisuuslain 31 § säätää viranomaisen asiakirjan salassapidon lakkaamisesta.

Sisäministeriön osalta 25 vuoden salassapitoaika on pääsääntö. Suojelupoliisia koskee valtioneuvoston päätös VNp 82/1981, jossa on päätetty Supon asiakirjojen salassapitoajan pidennyksestä 35 vuodella niin, että salassapitoaika on kaikkiaan 60 vuotta. Valtioneuvoston päätöksen voimassaolo perustuu julkisuuslain voimaantuloa koskevan 37 §:n 4 momenttiin (yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain nojalla annetut määräykset asiakirjan pitämisestä salassa jäävät voimaan).

Sisäministeriön ja Suojelupoliisin osalta salassapitoajat tulee synkronoida kansallista turvallisuutta ja siviilitiedustelua (liityntä yksityisyyden suojaan) koskien ja säännökset tulee saattaa lain tasolle niin, että edellä mainitussa kokonaisuudessa asiakirjojen/**tietojen** salassapitoaika on 60 vuotta. Keskeinen julkisuuslain salassapitoa koskeva säännös on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 9 kohta, jonka mukaan suojelupoliisin ja muiden viranomaisten asiakirjat, jotka koskevat valtion turvallisuuden ylläpitämistä, ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna valtion turvallisuutta.

10. Muut mahdolliset kommentit ja toiveet, joita haluatte välittää työryhmälle julkisuuslain ajantasaistamistyössä huomioon otettavaksi.

Julkisuuslain ajantasaistamishankkeessa tulisi tavoitella julkisuuslakiin yleistä selkeyttä ja selkokieliisyyttä, teknologiariippumattomuutta ja kattavuutta.

On todettava, että oikeusministeriön ajantasaistamistyöryhmän tehtävän raja-alue on jossain määrin ongelmallinen, koska julkisuuslaki sääntelee sekä julkisuutta että myös hyvin keskeisiltä osin salassapitoa. Valmisteltavien muutosten mahdolliset vaikutukset myös julkisuuslain 24 §:n salassapitosäännösten kannalta on osattava tunnistaa, vaikka salassapitosäännösten systemaattinen tarkastelu jääkin hankkeen toimeksiannon ulkopuolelle.

Julkisuuslain 24 § 1 momentin eri kohtien tulkintaperiaatteisiin olisi tarve saada selkeyttä, koska käytännössä esiintyy epäselvyyttä siitä, kuinka 24 §:n 1 momentin eri kohtia luetaan: koskeeko salassapito ainoastaan tiettyä asiakirjatyyppiä vai suojataanko salassapidolla nimenomaan tietoa, joka asiakirjassa on. Lähtökohtana kaiketi tulisi olla, että salassapidolla suojataan nimenomaisesti tietoa.

Vahinkoedellytyslausekkeellista salassapitosäännöstä sovellettaessa viranomaiset käyttävät tapauskohtaisesti harkintaa. Kansallisen turvallisuuden kannalta keskeisiä sovellettavia salassapitoa koskevia säännöksiä ovat julkisuuslain 24 § 1 momentin kohdat 5 (tekniset ja taktiset menetelmät ja suunnitelma), 7 (turvajärjestelyt), 8 (varautuminen onnettomuuksiin ja poikkeusoloihin) ja 9 (valtioturvallisuus), joita ei saa heikentää.

Sisäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tässä julkisuuslain ajantasaistamistyössä tulee ottaa mahdollisimman kattavasti huomioon toimintaympäristön ja edelleen turvallisuusympäristön muutos. Julkisuuslakiin tehtävien muutosten valmistelussa tuleekin tehdä ja hallituksen esitykseen sisältyä vaikutusarvio myös kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Mikäli näiden vastausten johdosta on kysyttävää, pyydämme ystävällisesti ottamaan yhteyttä sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosaston oikeudellinen tuki -yksikköön.

Sisäministeriö osallistuu julkisuuslain ajantasaistamishankkeeseen ja toimittaa mielellään tarvittavia lisätietoja, aineistoa ja oman hallinnonalan asiantuntemusta oikeusministeriön työryhmän käyttöön.

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Hallintolakimies

Tiina Mantere

Liitteet -

Jakelu Oikeusministeriö

Tiedoksi SM osastot ja erilliset yksiköt